

Motion till riksdagen

1988/89:So259

av Eva Johansson m.fl. (s)

Trygghet och gemenskap bland ungdom

Man kan inte stoppa våldet genom att vara emot det. Det är genom att vara för de positiva alternativen man kan göra något. Vänskap, gemenskap och trygghet går att bidra till på olika sätt. Ett sätt kan vara att föreslå insatser från samhällets sida i en riksdagsmotion.

Den senaste tiden har det kommit flera rapporter som tyder på att brottsligheten inte har ökat i nämnvärd grad det senaste året. Detsamma tycks gälla ungdomsbrottsligheten, både vad avser omfattningen och arten. Rapporterna har sina kritiker och sina anhängare. Vi anser att det är glädjande och värt att notera. Rapporterna får dock inte tas till intäkt för att insatserna nu kan minskas för att stävja våld och brott bland unga. Tvärtom bör situationen utnyttjas för att utveckla verksamheter och samarbete för att bättre förebygga brott och främja trivsel och gemenskap.

Vi tror inte, att unga människor som tas på allvar och som känner sig delaktiga löper så stora risker att fastna i kriminalitet och våldsbeteende.

De flesta unga har det bra. De går i en skola som ger kunskaper och som hjälper till att utveckla dem till ansvarsmedvetna vuxna. De har ett rikt fritidsliv med engagemang i föreningsliv och kulturliv. De kan välja mellan aktiviteter som kommunen, föreningslivet och privata arrangerar. Och de lever i trygga och harmoniska hem.

Men den här ljusa bilden gäller inte alla. Därför behövs många olika slags insatser som motverkar bristerna. Vi vill peka på några sådana insatser som kan medverka till förbättringar.

Det är av stor vikt att de vuxna runt ungdomarna samarbetar och har så stor samsyn som möjligt när det gäller sådant som våld, skadegörelse och annan kriminalitet. Det är viktigt att samhället uppträder konsekvent och enigt och att reaktionerna på lagöverträdelse är tydliga och kommer snabbt.

Unga lagöverträdare ska normalt tas om hand inom socialtjänsten. Det får inte ske i sådana former att den unge anser att reaktionen uteblir. Det kan uppfattas som om de kriminella handlingarna accepteras av samhället. Vi anser att det behöver bedrivas bred försöksverksamhet, med olika former av samhällsreaktioner inom socialtjänsten, för att vinna erfarenheter. Åtgärderna måste alltid anpassas till varje enskild ungdom. Det är handlingarna, som tillsammans med den unges situation i övrigt som ska avgöra vilka åtgärder som ska vidtas. Det är vidare angeläget att den unges föräldrar deltar i arbetet, om inte mycket speciella förhållanden gör detta olämpligt.

En förutsättning för detta är att kommunen (skolan, sociala myndighe-

terna och t.ex. fritidsverksamheten), polis och i förekommande fall åklagare samverkar. Det kräver samsyn och enligt uppträdande och konsekvens. I det sammanhanget vill vi ifrågasätta möjligheterna att ungdomar, p.g.a. att de anses för störiga, vägras intagning på de s.k. § 12-hemmen och i stället skrivs ut för vård i hemmet. Vård i hemmet kräver, om den skall ge ett positivt resultat, enligt vår mening, att det finns seriösa vårdalternativ. Exempelvis kan ett vårdkontrakt upprättas med en mycket stabil vuxenkontakt då också en kontinuerlig och tät uppföljning bör ske. Detta bör uppmärksammas i utredningsarbetet angående ändringar i LVU.

Ett sätt att minska våld, skadegörelse och annan kriminalitet är att se till att det finns andra, positiva och attraktiva alternativ. Både föreningslivet, kommunerna och enskilda kan erbjuda sådana aktiviteter.

Det är viktigt att sådana positiva fritidsaktiviteter hålls öppna och tillgängliga på tider när de unga är lediga och söker sig ut bland kamrater: under helger, längre lov och under sommaren.

Vi är medvetna om konflikten med föreningsledares och olika personalgruppers önskemål om att vara lediga.

När det gäller föreningslivet bygger det i stor utsträckning på frivilliga insatser. Självfallet kan inga krav om mer "helgöppet" ställas från samhällets sida.

Däremot kan samhället erbjuda extra stöd till verksamhet under helger och skollov. En del av ett sådant stöd borde kunna utformas som en utvecklingsresurs för hela verksamheten med sikte på att utveckla de demokratiska arbetsformerna. Detta skulle sannolikt leda fram till verksamhetsformer där de unga själva i högre grad ställer sig i spetsen för sina föreningsaktiviteter. Det ökar ansvarsmedvetandet både för den egna fritiden och för samhället i stort.

Att problemen med vilsna och störda ungdomar är större på orter med många unga och där många dessutom är relativt nyinflyttade är "naturligt". När människor inte känner varandra och varandras kultur och livsmönster ökar rädslan och därmed risken för aggressivitet och anonymitet. Det blir lätt för den som vill att inte synas, samtidigt som det är svårt att bli sedd. För många unga är den här kontaktlösheten förödande. Man får dålig eller ingen hjälp att tillägna sig de normer som gäller, både formellt och informellt.

På sådana orter är det extra viktigt att samhällets och föreningslivets verksamheter fungerar bra. Därför bör stödet till föreningar, som erbjuder positiva alternativ till våld och skadegörelse och som arbetar för ökad gemenskap mellan människor i "nya" samhällen, öka. Vi tror att staten också här kan medverka genom speciella stimulanser för utvecklingsarbete som tar sikte på verksamhetsformer, demokrati och delaktighet.

Hemställen

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utvecklade kontakter mellan polis, åklagare och kommun för åtgärder mot våld och kriminalitet bland unga,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att det fortsatta utredningsarbetet angående ändringar i LVU inriktas på att alla ungdomar garanteras behandling i de s.k. § 12-hemmen eller garanteras seriösa vårdalternativ med adekvat uppföljning.

[3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om särskilt statligt stöd för utvecklingsarbete och föreningsverksamhet som vänder sig till ungdomen under t.ex. helger och sommarledigheter,¹]

[4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om särskilt stöd till föreningsaktiviteter i nybyggda områden med många unga.¹]

Stockholm den 24 januari 1989

Eva Johansson (s)

Marianne Carlström (s)

Anna-Greta Leijon (s)

Anneli Hulthén (s)

Inez Uusman (s)